

'IEDEREEN IS EIGENLIJK GEWOON'

OVER WAT JONGEREN VERTELLEN OVER
BETROKKEN ZIJN BIJ FORWART

MAART 2023

FORW[↑]RT

'IEDEREEN IS EIGENLIJK GEWOON'

Over wat jongeren vertellen over betrokken zijn bij ForwArt

'Dat je niet alleen bent. Dat je steun aan elkaar ervaart, dat is belangrijk. Dat is bijna het belangrijkste zelfs.'

'Maar nu denk ik echt, als ik wil, dan kan ik dat doen.'

Astrid Huijgen

Maart 2023

CONTENTS

INLEIDING	3
DEEL 1 PERSOONLIJKE OPBRENGSTEN: TOEKOMSTPERSPECTIEF EN ONTPLOOIINGSKANSEN	4
Autonomie	4
Zich verbonden voelen en gemeenschapszin	5
Ontdekken en leren: er is meer mogelijk dan je denkt	7
Onderwijs en carrièreperspectief	9
DEEL 2 'CLOSING THE GAP': RELATIE TUSSEN JONGEREN EN PROFESSIONELE PARTIJEN IN DE WIJK	10
Communicatie	11
Vertrouwen	11
DEEL 3 WAT WERKEN AAN EEN CULTUREEL ECOSYSTEEM NODIG HEEFT	12
Organisch werken	12
Veilige en onafhankelijke plekken	14
Nabije kennis	15
WAT WERKT?	16
Autonomie en eigenaarschap	17
Sociale binding en gemeenschappen	17
WAT TE DOEN? SUGGESTIES VOOR VERVOLG	17
Reflecteer	17
Organisch werken: ga waar de energie is	17
Zet in op veilige en onafhankelijke plekken	17
Benut nabije kennis	18
Relationeel werken	18

INLEIDING

Een van de belangrijkste vragen in het onderzoek dat ForwArt gedurende de looptijd begeleid is:

Wat betekent de aanwezigheid van ForwArt voor jongeren in Tilburg Noord?

Deze vraag is met opzet breed gesteld. Omdat de intentie is om de antwoorden op deze vraag zo open mogelijk te houden.

ForwArt

ForwArt is in de zomer van 2020 van start gegaan met grootse ambities en uiteenlopende doelstellingen (Huijgen en Bongers, 2022). Een doorbraakinitiatief dat op een vernieuwende manier en met een niet voor de hand liggende samenwerkingsalliantie van partijen¹, de schouders wil zetten onder het creëren van een cultuur ecosysteem. De aanname is dat een rijker cultureel ecosysteem bijdraagt aan het welzijn van jongeren. De verleiding om op jonge leeftijd voor een crimineel pad te kiezen neemt erdoor af, cultuurparticipatie van jongeren én inwoners in Tilburg Noord neemt toe en de publieke dienstverlening wordt er positiever door gewaardeerd. De aanpak is doordrenkt van de wil om jongeren door de inzet van kunst en cultuur tot bloei te laten komen. De projectpartners zeggen met hun inzet te streven naar talentontwikkeling, een beter toekomstperspectief, dat jongeren zich gehoord en gezien voelen, dat jongeren meer agency (zeggenschap, eigenaarschap) én erkenning van hun identiteit ervaren.

De potentie van kunst en cultuur voor jongeren in Tilburg Noord

De rapportage De potentie van kunst en cultuur voor jongeren in Tilburg Noord (Huijgen en Bongers, 2023) doet verslag van hoe kunst en cultuur van betekenis kan zijn voor jongeren in Tilburg Noord. Geïnterviewd is welke mogelijkheden voor jongeren zijn ontstaan in de eerste periode van ForwArt (tot juli 2022) en op welke manier deze (mogelijk) bijdragen aan meer welbevinden en ontwikkeling van jongeren.

Ervaringen van jongeren zelf

Deze rapportage *'Iedereen is eigenlijk gewoon'* doet verslag van de ervaringen van jongeren zelf met hun betrokkenheid bij - een van de initiatieven binnen - ForwArt. Via interviews, aanwezigheid bij events en informele gesprekken met jongeren en degenen die met hen gewerkt hebben², is een rijk beeld ontstaan. Wat hebben jongeren te vertellen over wat hun betrokkenheid voor henzelf heeft betekend, wat is ze opgevallen? Analyse van de vertelde verhalen in interviews heeft geleid tot verschillende thema's aan de hand waarvan jongeren betekenis toekennen aan het betrokken zijn bij een van de initiatieven van ForwArt. Aan de hand van deze thema's laat deze rapportage jongeren aan het woord. Thema's die allemaal besloten liggen in de ambities van ForwArt³ om met het creëren van een rijk cultureel ecosysteem het welbevinden en toekomstperspectief voor jongeren, en daarmee ook de wijk, te vergroten. De beweging die betrokken partijen met ForwArt in gang hebben willen zetten, is gericht op het ondernemen met talenten, ruimte maken zodat (vooral) jongeren positieve ervaringen hebben, dingen leren, hun creativiteit aanwenden en 'kwijt' kunnen en zich ontplooiën op een manier die past bij wat zij zelf willen. Maar wat vertellen jongeren die betrokken zijn bij ForwArt over eventuele veranderingen die zij ervaren? Wat zijn hun ervaringen tot nu toe met organisaties? En wat is ze nog meer opgevallen?

¹ Gemeente Tilburg, woningcorporatie WonenBreburch, jongerenwerk R-Newt, lokaal politieteam, gebiedsontwikkelaars ACT! Mbo instelling ROC, Het Zuidelijk Toneel, Corpo Máquina (dans), Fashion Clash (mode), Omroep Tilburg, Tranzo Tilburg Universiteit.

² Voor een omschrijving van de onderzoeks aanpak en verantwoording van gebruikte methoden, zie bijlage 1.

³ Zoals verwoord door de ForwArt projectpartners, dat heeft geleid tot een Ambitiëkader (Huijgen en Bongers, 2021).

Wat verhalen vertellen: een leeswijzer

Jongeren hebben ons veel verhalen toevertrouwd. Persoonlijk en open. Soms verontwaardigd, vaak ook hartverwarmend. Alle verhalen - heel kort of uitgebreider - vertellen van zichzelf iets. Maar valt er ook een (rode) draad te herkennen? Welke patronen zijn zichtbaar? Wat springt nu echt in het oog, en wat verbindt deze verhalen met elkaar?

Uit de analyse zijn drie thema's⁴ naar voren gekomen: het blijkt dat het voor jongeren persoonlijke opbrengsten heeft, het betekent iets voor hun relatie met organisaties in de wijk en ten slotte laat betrokkenheid bij ForwArt hen inzien wat nodig is om te komen tot een 'rijk cultureel ecosysteem'.

Het eerste deel gaat dan ook over **persoonlijke opbrengsten**: wat betekent betrokken zijn bij ForwArt voor veranderingen die jongeren bij zichzelf ervaren als het gaat om toekomstperspectief en persoonlijke groei. Het tweede gedeelte besteedt aandacht aan de betekenis van ForwArt voor hun **kijk op organisaties**. In deel drie ten slotte, vertellen jongeren over **wat een rijker cultureel ecosysteem nodig heeft**. Zodat letterlijk en figuurlijk meer ruimte ontstaat voor meer welbevinden en ontwikkeling van jongeren.

DEEL 1 PERSOONLIJKE OPBRENGSTEN: TOEKOMSTPERSPECTIEF EN ONTPLOOIINGSKANSEN

Jongeren hebben verteld wat betrokkenheid bij ForwArt persoonlijk voor ze heeft betekend. Het zijn ervaringen die jongeren iets hebben gebracht, waardoor ze zeggen te zijn verrijkt, welke zij betekenisvol achten in het licht van hun ontplooiingskansen. Deze verhalen laten zich vertellen aan de hand van drie lijnen: ervaringen van autonomie, ervaringen van het zich verbonden voelen en ontdek- en leerervaringen.

Autonomie

Jongeren worden enthousiast als ze vertellen over situaties waarin ze zelf aan zet zijn. Wanneer zij zeggenschap ervaren en de ruimte hebben om daarnaar te kunnen handelen ('agency'). Het zelf dingen kunnen doen op een manier zij zelf kiezen en aansluit bij wat ze bezighoudt. Dan ontstaat er eigenaarschap.

'Ik vind dat het gewoon van de buurt moet zijn. Als je mensen van Noord wilt laten uitblinken, dan moet het echt iets van de wijk zijn. Alle ideeën of wat je hebt gezien is echt ons ding geweest. De talenten die we hun ding hebben kunnen laten doen, flyers maken tot de dj, tot vrijwilligers, het kwam ook echt uit Noord, het was echt de kracht van Noord.'

'Het succes komt hoogstwaarschijnlijk ook omdat alle jongens die daarzo hebben geholpen, daar stonden. Dat heeft weer andere jongeren aangetrokken, anders waren ze er niet.'

'En het leukste wat ik daaraan vind is gewoon dat je zelf kan doen wat jij fijn vindt is niet dat er iemand is die zegt, je moet dit doen. Die ruimte is er echt bijna 100% eigenlijk. Je kan gewoon altijd zelf kiezen wat je wil of je kan zeggen. Je kan daar alles inbrengen.'

⁴ De thema's waarlangs de verhalen zijn opgetekend, zijn slechts een hulpmiddel om de verhalen te ordenen. Omdat in de verhalen doorgaans meerdere thema's besloten liggen, is welke ordening dan ook, altijd ontoereikend.

'Een paar meiden hadden een idee en hebben er uiteindelijk een activiteit van gemaakt. Dus je kan ook vanuit jezelf zeggen wat je wil. Als jijzelf iets wil doen mag je dat ook aangeven. We hebben naar elkaar geluisterd, gezegd: oh dit is leuk en dit is leuk. En misschien kunnen we dit en dit samenvoegen. Daardoor voelt het ook echt als iets van ons. Het is niet zo dat wij naar iets gaan en we zien wel wat er gebeurt. Nu gaan wij naar iets dat hebben wij bedacht, dus dat is wel leuk.'

'Je kan alles zelf bedenken. En dan mag je het ook echt laten zien aan mensen. Je kan zelf beslissen. Dat is leuker dan dat [naam] zegt, doe dit of dat. Dat is fijn, omdat we zelf meebeslissen. Het is gewoon leuk. Je mag zelf dingen bedenken die je wilt gaan doen. Hun vinden dat oké, je doet wat je wilt.'

Soms ervaren jongeren ook belemmeringen.

'Het is wel moeilijk soms, we willen heel graag iets betekenen, geef ons ook die ruimte, die kans, want daar gaat het om'.

Wat feitelijk voorafgaat aan autonomie en zeggenschap is een gevoel van erkenning en acceptatie.

'Want soms denk je dat je een situatie alleen meemaakt, maar als je dan gaat praten over een onderwerp, dan zie je dat je niet de enige bent die er mee strugget'

'Ik voel mij heel erg geaccepteerd binnen de groep en ik hoop ook dat als er nieuwe mensen komen dat ze zich net zo geaccepteerd voelen. Ook al kent iemand je niet, dan spreken ze je toch aan: wie ben jij. Ik denk dat dat ook wel nodig is voor mij, dat iemand naar mij toe komt om te vragen: wie ben jij. Voordat ik ook zelf weer het gevoel heb van ik kan ook iets zeggen'

'Ik ben hier gewoon helemaal open, ben ik echt mezelf, maar als ik dan bijvoorbeeld op school ben, ben ik echt stil...'

Zich verbonden voelen en gemeenschapszin

Wat betrokkenheid bij initiatieven van ForwArt ook gebracht heeft, is dat jongeren gemeenschapszin hebben ervaren. Van onderlinge relaties, elkaar ontmoeten, mensen leren kennen en je verbonden en ergens thuis voelen, zeggen jongeren dat het voor hen persoonlijk belangrijk is.

'Ik voel me er gewoon thuis, dat is belangrijk'

'Ik heb echt heel veel mensen leren kennen. Voor mij is hier eigenlijk gewoon een heel nieuw hoofdstuk geopend. Voor mij was iedereen nieuw. Wij motiveren elkaar wel. Van je kunt het, we gaan het halen. Het gaat ons samen lukken natuurlijk. Het is niet dat ik het alleen voor mezelf doe. We doen het voor elkaar. Iedereen is gelijk. Dat is ook wat ik heb gemerkt aan de groep. Iedereen is evenveel waard, en het is niet dat hij beter is. Iedereen is gelijkwaardig. Je

voelt je blijer als je met meerdere personen bent. Sowieso. Als je alleen staat, durf je soms dingen niet, dan heb ik hem naast me staan en dan durf je iets meer, ben je gelukkiger, ben je blij van hij is naast mij. Dat je met meerdere bent. Dat je niet alleen bent. Dat je steun aan elkaar ervaart, dat is belangrijk. Dat is bijna het belangrijkste zelfs.'

Tegelijkertijd komt betrokkenheid niet altijd vanzelf tot stand. Sommige jongeren signaleren meer teruggetrokkenheid in de eigen [culturele] groep en de moeite die het kost om ergens naar toe te gaan, dat anders is dan wat bekend is in de eigen kring. Hoewel de nieuwsgierigheid er wel is. Maar eerst is vertrouwen nodig, bekende gezichten die ze doen aanhaken.

'Vroeger was iedereen met elkaar, en nu is iedereen meer in zijn eigen kring, met hun eigen groep. Ik zie het de afgelopen jaren vaker. Maar het is leuk om iedereen samen te brengen. Er is sociale angst. Ze durven niet naar een evenement of een plek te gaan. Ik merk dat echt, ze willen heel graag komen, maar ze durven niet. Ik denk dat als mensen ze meer leren kennen en weten wie daarachter zit, dat ze zich dan op hun gemak voelen. In het begin van afstand lijkt het een beetje eng, denk ik, maar zodra ze komen, denken ze, oh, dit is heel chill, dit is heel relaxed.'

Ook betrokken kinderen zeggen dat ze door deelname 'leuk met elkaar spelen en beter met elkaar omgaan'. Het omgaan met verschillende mensen - ook met de volwassenen-, dat iedereen samenwerkt, dat lijkt indruk te hebben gemaakt. Een van de kinderen merkt in dit verband op: 'Want eerst had ik ruzie met iemand hier en nu zijn we gewoon vriendinnen.' Dit werkt zelfs door naar de ouders. Ze kennen elkaar nu en gaan nu beter met elkaar om. 'Dat is heel mooi wat erbij is gekomen. Voordat de kinderen hier kwamen was er veel frictie, ook bij de ouders. Sinds ze hier zijn gekomen, zijn die problemen gewoon weg.'

Trots

Dat jongeren zich met elkaar verbonden voelen, lijkt deels ook ingegeven door de negatieve beeldvorming over Tilburg Noord door buitenstaanders. Jongeren vinden elkaar in het willen laten zien van de mooie kant van Tilburg Noord. Ze zijn trots op de plek waar ze opgroeien.

'Als iemand op je afstapt met een vraag voor hulp, als ik kijk naar andere wijken dan is het heel erg van, ja ik heb het heel druk, ik heb geen tijd. Maar hier staat iedereen voor je open. Je kunt bij iedereen zo aanbellen. Kijk maar in de Ramadan, hoe mensen elkaar helpen, vrijgevig zijn, tijd voor elkaar vrijmaken, de hele buurt. Hier heb je echt het gevoel dat mensen het samendoen'

'Er zijn genoeg mensen hier in Noord die het ook gewoon ook goed doen. Maar ja, die hoor of zie je niet. Dan lijkt het echt alleen maar, of dat hier slechte dingen gebeuren.'

Jongeren die betrokken zijn bij ForwArt willen die trots ook uitdragen.

'Laatst heb ik een mooi filmpje gemaakt over de wijk Tilburg Noord. De reacties die je daarop krijgt zowel op social media, als in de wijk zelf, dat is alleen maar positief. Als je dat al meekrijgt en de kids krijgen het ook mee, dat ze weten dat Tilburg Noord ook een wijk is waar het gewoon leuk is. Waar ik vandaan kom en ze zien dat ook, zien ook studerenden, dat soort dingen, dat helpt wel.'

'Als je een perceptie van een wijk wil hebben, kijk dan naar de lokale media. En niet naar een verhaal van iemand die het hier niet kent'.

Ontdekken en leren: er is meer mogelijk dan je denkt

De verhalen zijn ook vaak gedaan over wat jongeren allemaal ontdekt en geleerd hebben. Dat heeft betrekking op doen inzien van het eigen potentieel, het uitbreiden van kennis en vaardigheden, maar ook op welke manier hun blik verruimd is waardoor ze zich meer bewust zijn van hun kansen. Tegelijkertijd zou het onderwijs en carrièreperspectief volgens sommige jongeren meer centraal mogen staan.

Deelname doet eigen potentieel inzien

Betrokkenheid heeft volgens jongeren op verschillende manieren bijgedragen aan het doen inzien van het eigen potentieel.

'Er zijn super veel jongeren die echt heel veel dingen bezitten, gewoon in hun handen, maar die niet de mogelijkheid krijgen om dat verder te ontplooien, om dat verder te ontwikkelen. Terwijl ik denk dat ForwArt heel mooi kan zijn om die handvatten te geven, zodat zij zich verder ontplooien.'

'Ik denk dat dat het een schakelmoment was dat ik mezelf eigenlijk heb durven laten zien. Dat ik eigenlijk mezelf als zelfstandig persoon zag. Ik vond dat mijn gedachtegang best wel belangrijk was en dat er best wel over na mocht gedacht worden. Daarom ging ik mezelf eigenlijk gewoon als een los persoon zien'

'Je voelt ook echt dat je met iets bezig bent. Het is niet alleen school en dan buiten, gewoon iets doen met je vrienden. Je voelt ook in jezelf dat je echt bezig bent. Dat je een doel wil bereiken'

'Ik denk dat ik anders ben gaan kijken naar wat voor talenten ik heb. Want soms denk ik erover na, dan zie ik dat eigenlijk best'

Blik verruimen en bewust van kansen

Uit verschillende verhalen blijkt de kracht en de verwondering die gepaard gaan met het vizier richten op dingen die je nog niet kent.

'Ik denk wel dat ik een andere gedachtegang heb gekregen, vooral vanuit het, ja, hoe zal ik het zeggen, iets doen later. Want eerst wist ik niet wat ik wilde doen, nu weet ik ook nog >

niet helemaal goed wat ik wil doen, maar doordat ik verschillende meningen, verschillende ideeën, verschillende mensen hoor die dingen willen doen later, ben ik er wel achter gekomen dat ik later iets wil doen, wat niet per se, hoe noem je dat, het traditionele is. Ik denk dat ik wel meer durf te zijn of te laten zien wie ik ben, of wie ik wil zijn later. Dat ik daar niet meer van denk, dat is toch maar een droom. Dus ik denk nu wel echt in, dit zou ik later echt kunnen doen. Want ik vind het bijvoorbeeld ook heel leuk om te reizen. Alleen een baan met reizen gaat niet zo heel goed bijvoorbeeld. Nu denk ik er wel aan om bijvoorbeeld in het buitenland te gaan werken. Hoeft niet per se voor altijd in het buitenland te zijn, maar dat is wel een optie. Waarvan ik vroeger dacht, dat zou niet kunnen. Maar nu denk ik echt, als ik wil, dan kan ik dat doen.'

'In de vakantie zijn we met een klein groepje naar Amsterdam gegaan, naar een expo van een Marokkaanse fotograaf. Die combineerde het moderne leven met de Islam. Natuurlijk zijn er ook dames meegegaan die moslim zijn. Er waren wel een paar foto's waarvan ik dacht hmmm, ik zou dat niet per se denken, want ik ben heel open minded in alles. Maar ik merkte bijvoorbeeld dan wel bij andere dames dat ze zoiets hadden van: oh, ik vind het best wel moeilijk om te zien, want jullie combineren mijn geloof met iets. Ik vond het dan ook heel nice dat we met z'n allen het erover hadden. Bij deze foto [laat foto zien] bijvoorbeeld, werd er Islam gemixt met het Jodendom en het Christendom. Ik merkte dat hun reactie was van: waarom zou je dat doen? Ikzelf en [naam] hadden zoiets van: nice, dat ze al die geloven juist combineren. Vanuit daar is ons gesprek gewoon gelopen, van je kan het ook anders zien. Dus hoe wij het bijvoorbeeld allemaal samen zagen en hun hadden eerst zoiets van dat kan eigenlijk niet. Toen ze onze kant hoorden was het gewoon van: oh ja, zo kan je het ook zien. Dat soort dingetjes vind ik heel leuk. Ik ben altijd al geweest van hoe denk jij erover en ik vind het altijd veel leuker als iemand anders er anders over denkt, want dan kun je leren ook weer van elkaar. Ik weet wel dat ik open ben, maar ik besepte toen ook: maar je kan er ook anders naar kijken. Ik kon dat begrijpen van hun perspectief. Maar ik vond het ook fijn dat hun ons ook konden horen en begrijpen.'

De kinderen ontdekken over dansen en acteren:

'Dat die dansers zoals [naam], ik wist niet dat er ook dat bestond als beroep.' En: 'Echt gewoon schreeuwen en hard praten. Ik wist niet dat dat bestond'.

Vaardigheden

Jongeren vertellen ook over nieuwe vaardigheden die ze hebben geleerd. Algemene vaardigheden zoals: (jezelf) presenteren, spreken voor grotere groepen, hoe je bruggen kan slaan tussen verschillende groepen, hoe je mensen kan aanspreken, je mening kan geven en voor jezelf kan opkomen en netwerken. Maar ook creatieve vaardigheden zoals: acteren, hoe stel je (interview) vragen, hoe maakt je een reportage.

'Als ik bij een groep ben en ik heb een mening als enige, waarvan iedereen tegen gaat spreken, dan zou ik het niet zeggen. Maar nu vind ik het juist interessant om te zeggen >

omdat ik zie dat anderen het wel doen. Je ziet dat er dan juist veel discussies komt, niet perse negatief, maar gewoon, waarbij je een andere blik krijgt, van je eigen mening. Dus eerst zou ik dat niet doen, maar nu ik zie wat voor impact het eigenlijk heeft, doe ik het wel.'

Onderwijs en carrièreperspectief

Hoewel jongeren enerzijds vertellen over hoe hun betrokkenheid invloed heeft op hun kijk op carrièreperspectieven, zijn andere kritischer omdat zij vinden dat daar meer aandacht voor mag zijn.

'Ik ben opgegroeid met het idee dat je een goede baan moet hebben om een goed inkomen te hebben. Want Tilburg Noord is niet echt het beste stadsdeel om in op te groeien, dus ik ben wel opgegroeid met: goede diploma's halen zodat je later een stabiele baan hebt, zodat je wel goed je leven kan leiden. Maar nu heb ik ook wel gezien dat er ook opties zijn buiten stabiele banen. Bijvoorbeeld in de kunst en in de sport. Daar kan je ook gewoon een baan in vinden, alleen dat zien nog niet heel veel ouders. De meeste jongeren willen sowieso wel eerst studeren voor een traditionele baan, dat is ook wat ik nu doe, en daarna pas kijken naar je eigen hobby's. Misschien is dat niet precies de juiste... Maar het is meer: dan heb je dat stabiele baan-diploma al, en dan kan je verder met iets wat je leuk vindt. Stel dat dat het niet wordt, want dat is eigenlijk wat iedereen heeft, je kan niet altijd een baan in de sport of in de cultuur hebben, dan kan je altijd terugvallen op het andere. Dat is denk ik wel iets wat heel veel in Tilburg Noord rondgaat.'

'Wat jij hebt bedacht hier, dat wil ik ook gaan doen. Dus dat ik een baan krijg. Dat mensen ook mij helpen. En ook doen, wat ik vraag van hun. Net als wat jij hebt gekregen, net als wat jij doet.'

'Want dat wordt vergeten. Je kan wel naar buiten gaan en je kan leuk meedoen met zo'n project. Maar als je thuiskomt en de problemen zijn er steeds, die zijn niet weg, je zit nog steeds op dat stapelbed, en je weet je niet wat je wil gaan studeren hierna. Dus ik denk dat ze misschien een iets beter onderzoek hadden moeten doen. Want ze kregen het geld, en het was oké, we denken dat jullie het nodig hebben, maar ik heb die vraag nooit gekregen hoor, heb ik het nodig, kunst en cultuur?'

'Het feit dat je niet gewoon HBO, of universitair bent afgestudeerd wil helemaal niks zeggen. Dat doet helemaal niets af aan het feit dat je het best ver kan schoppen. Op eigen kracht en eigen houtje, dat is ook de kracht van Tilburg Noord. Voor jezelf iets maken, ook iets betekenen uiteindelijk. Aan de andere kant kun je ook stellen van heel veel jongeren die hoog opgeleid zijn, ook helemaal niet zijn aangesloten bij ForwArt. Dus ik denk niet zozeer dat het met opleidingsgerichtheid te maken heeft, maar echt met een stukje vertrouwen'.

DEEL 2

'CLOSING THE GAP': RELATIE TUSSEN JONGEREN EN PROFESSIONELE PARTIJEN IN DE WIJK

Een ander belangrijk thema waarover met de jongeren is gesproken, is de vermeende kloof⁵ tussen de leefwereld van jongeren enerzijds en de wereld van organisaties en systemen anderzijds. Hoe de jongeren aankijken tegen organisaties, professionele partijen in de wijk - al dan niet direct betrokken bij ForwArt-, is niet onverdeeld positief.

Het is voor jongeren niet altijd duidelijk en zichtbaar wat er gebeurt met zoveel geld dat via ForwArt beschikbaar is gekomen voor de wijk.

'Ik vind het echt wel rommelig. Ik had echt iets verwacht van grote organisaties, maar ik vind het best wel chaotisch en dan raak je ook een beetje het overzicht kwijt.'

'Ik zie geen directe samenwerking. Het lijkt alsof alles lang elkaar heen loopt. Iedereen heeft zijn eigen belang. Iedereen is daarin wel best wel egoïstisch. Dat snap ik, maar ik heb ook wel iets van, het doel moet toch hetzelfde zijn. Jouw belangen, dat boeit eigenlijk helemaal niet op dat moment, als het doel maar gehaald wordt als team. Het kan best zijn dat ze wel iets samen met elkaar doen, maar dat is niet wat ik zie. Ik weet niet, ik zie het samenwerken niet echt per se gebeuren. Misschien dat het wel gebeurt, ja, maar ik zie het niet.'

'Organisaties moeten meer hand in hand werken in plaats van tegen elkaar. Je ziet van verschillende organisaties dat ze geen open communicatie naar elkaar hebben, ze zijn puur bezig met hun eigen ding. In principe heb je allemaal hetzelfde doel uiteindelijk.'

'Er is nog steeds geen paal geslagen in het Verdiplein bij wijze van spreken, terwijl er veel sessies zijn geweest, ook voor jongeren.'

Sommigen zijn kritisch op de partijen die van buiten Tilburg Noord of zelfs buiten Tilburg betrokken zijn. Ze zouden graag zien dat (ook) meer samenwerking wordt gezocht met partijen uit de wijk zelf.

'Een interviewer die vroeg toen, vindt Tilburg Noord het niet raar dat er een andere organisatie hier komt om jullie zomaar te verbeteren? Ik heb er daarna nog over gesproken met verschillende mensen en het is inderdaad wel raar. Maar ja, als niemand het uit zichzelf doet uit in de wijk, dan kan je wel heel lang wachten. Misschien juist daardoor denkt misschien iemand uit de wijk, hé, dat moeten wij doen en niet een andere organisatie. Dat moeten we zelf doen. Misschien inspireert het iemand. Maar ja, er zijn overal ook wel heel vaak dezelfde mensen moet ik zeggen, en ze hebben een beetje moeite met betrokkenheid of nieuwe mensen in de wijk aantrekken.'

⁵ Het onderscheid tussen leef- en systeemwereld is gepopulariseerd door de Duitse filosoof Jurgen Habermas (¹⁹⁸⁷), zie voor een discussie over deze classificatie en het gebruik daarvan in de dagelijkse praktijk: <https://www.socialevraagstukken.nl/systeem-en-leefwereld-hoe-de-kloof-te-dichten/>

'De verschillende partners die ze erin hebben gezet, die passen niet bij de wijk of de doelgroep. Er zijn genoeg fotografen in Tilburg en Tilburg Noord. Die je kan empoweren, in hun kracht zetten, als mens gezien worden. Dát wordt niet gedaan. Waarom zet je hun niet in hun kracht? Die organisaties komen niet uit Tilburg, hebben geen affiniteit met de doelgroep.'

Wat opvalt is dat [ook hier] de relatie belangrijk is. Want in direct contact met personen die ook tot een professionele organisatie [ook al komen zij van buiten de wijk] behoren, zijn de ervaringen veel positiever.

'Het is niet dat hij het wil doen, hij ziet ook echt dat wij het ook willen. Hij denkt zelf ook gewoon: daar ga ik me 100% voor inzetten. We hebben meer mensen nodig zoals [naam].'

'Ik dacht eerst bij het Zuidelijk Toneel echt alleen aan toneelspelen. Maar mijn perspectief is wel echt heel erg verbreed. Dat je meer dingen kan doen, dat een verhaal eigenlijk al past onder het Zuidelijk Toneel. Dus je verhaal vertellen op bepaalde manier is al onderdeel van het Zuidelijk Toneel. Dus die organisatie heeft mij wel echt aan het denken gezet. Het heeft heel veel lagen eigenlijk.'

Communicatie

Van grote invloed op de relatie tussen jongeren en de organisaties in de wijk is de manier waarop communicatie plaats vindt.

'Interesse, desinteresse, ik geloof daar niet helemaal in. Het gaat om de manier waarop, hoe ga je dat communiceren, communicatie is the key, en daarin zit ook een stukje vertrouwen en, ja dat is gewoon superbelangrijk. Als ze telkens dingen beloven en er komt nooit iets van terecht van houdt het een keer op. Dan ga je je er ook niet meer mee bemoeien, dan denk je, weet je, ik ga gewoon mijn ding doen. Ik denk dat ze [jongeren en bewoners in Tilburg Noord] wel geïnteresseerd zijn, maar ik denk echt, dat vertrouwen is er gewoon echt niet meer.'

'Het ForwArt project heeft heel veel potentie. Maar ik denk dat er in de afgelopen tijd veel is misgelopen in de communicatie naar de jongeren toe. De communicatie: ForwArt is een kunst- en cultuurproject, dan denken ze, sinds wanneer is fotografie kunst en cultuur? Dat weten zij niet. Dat is miscommunicatie eigenlijk. Als ze kunst en cultuur horen, rennen ze bijna weg. Dat vind ik dan jammer want het heeft echt heel veel potentie. Want door middel van kleding of oude kleding kan je zoveel maken. Wat misschien je persoonlijke verhaal vertelt of je leert omgaan met de naaimachine. Het heeft zoveel mogelijkheden, het is gewoon jammer dat de communicatie niet is goed gegaan.'

Vertrouwen

Vertrouwen gaat verder dan het vertrouwen dat jongeren al dan niet hebben in organisaties. Het zit dieper. Een van de jongeren die een initiatief wil ontwikkelen, ontmoet wantrouwen vanuit de eigen gemeenschap.

'Kijk, als je er niet echt mee bekend bent, heb je er ook geen oordeel erover. Ik wist eigenlijk niks van de organisaties die aanwezig zijn in Tilburg Noord. Ik dacht altijd: waarom wordt er niet iets gedaan voor de mensen? Ik had eigenlijk negatieve associaties met iedereen. Maar nu denk ik: je moet je eigen dingen doen. Als mensen zien wat jouw doel is, dan gaan ze naar jou komen. Ik heb ik een ondernemster leren kennen. Wij wilden eigenlijk een moeder-zuster, moeder-dochter dag organiseren. Dus wij dachten, zij is wat ouder, ik ben wat jonger: wij kunnen die mensen samenbrengen. Dan ga je met mensen praten en zij denken dan: je krijgt zeker geld van de gemeente, hè? Dat denken mensen, die beelden hebben mensen erbij, maar dat is helemaal niet zo. Ik denk: ik zou misschien de locatie wel gratis kunnen krijgen, via ForwArt. Als we al een locatie hebben, dat is al heel mooi meegenomen. Maar we krijgen er geen geld voor. Maar dat beeld hebben mensen: als je iets voor mij doet, krijg je geld op mij. Ik zeg: je moet dat niet denken. Als ze zo blijven denken, dan gaan ze gewoon entree betalen. Want als mensen iets gratis zien, dan denken ze: jij krijgt geld ervoor. Wij dachten, we gaan gewoon samen iets doen. We gaan niet te veel mensen uitnodigen. Ik doe het eten. En zij zou dan nagels en wenkbrauwen doen, maar dan betaal je vijf euro voor je wenkbrauw ofzo. Heel goedkoop, en henna laten zetten voor vijf euro, en daar de kosten mee dekken. Dat is hoe wij dachten. Maar toen, we hebben het nog niet gedaan, maar toen zag ik ook echt in van: laat die negatieve associatie wat mensen denken los, je moet het gewoon blijven doen. Er is een groep die negatief denkt, maar er is ook een groep die er behoefte aan heeft, en die groep is belangrijker dan de groep die er negatieve associaties ermee heeft. De mensen waar je het voor doet, is ook belangrijk. Die mensen hebben vertrouwen verloren in andere mensen die misbruik van ze hebben gemaakt. Ik hoor die verhalen, maar ik weet het niet. Er zijn mensen van de gemeenschap, die hun vertrouwen hebben geschonden. Die geld daarvoor hebben gekregen. Ik weet het niet, dat zeggen zij. Maar ik focus er niet op. Ik doe mijn eigen ding. En ik vind het leuk wat die organisaties doen, en het zou ook leuk zijn om die mensen ook mee te nemen.'

DEEL 3

WAT WERKEN AAN EEN CULTUREEL ECOSYSTEEM NODIG HEEFT

Veelvuldig is in gesprekken met jongeren aan de orde gekomen wat nodig is om te komen tot een rijk cultureel ecosysteem. Dat zijn geen termen die zij zelf gebruiken, maar waar het in feite over gaat als het gesprek kwam op wat hen zou kunnen helpen om meer ruimte te ervaren om te doen wat zij zélf belangrijk vinden. Of wel, wat nodig is om ruimte te creëren zodat het potentieel van jongeren tot volle wasdom kan komen. Zij hebben het belang benadrukt van organisch werken én van veilige en onafhankelijke plekken.

Organisch werken

Ook organisch werken zijn geen woorden die jongeren in de mond nemen. Het is wél op verschillende manieren door de jongeren naar voren gebracht. 'Organisch' gaat over de manier waarop 'iets' ontstaat. In tegenstelling tot een vooraf bedacht stappenplan om iets te realiseren, ontwikkelt zich iets organisch door tijdens het bezig zijn, voortdurend nieuwe koppelingen te leggen⁶. Je werkt vanuit dat wat er op een bepaald

⁶ Vgl. www.contact-tac.nl en [Van organisch ontwikkelen naar organisch organiseren plandag paper 2014.pdf](#)

moment toe doet, of dat wat zich aandient. Je begint met iets doen. Daarbij is het nodig af te stemmen op jezelf en op je omgeving⁷. En vervolgens komt van het een het ander⁸. Daarbij is niet precies vooraf bedacht hoe dingen lopen. Zijn er geen 'hokjes', geen onderscheid, maar vormt waar je mee bezig bent, een geheel. Jongeren zien er naar uit om te komen, om iets doen, dat is waarom ze betrokken zijn en het voor hen van waarde maakt.

Niet vooraf bedacht

'Bijvoorbeeld hoe ik erin ben gerold. Het eerste contact kwam door een workshop (januari 2022), voor jongeren uit Noord. Om een logo te maken. Toen heb ik dat 3 dagen, 2 uurtjes gedaan. Vanuit die designworkshop kwamen er allerlei andere ideeën: we wilden een eigen merk, we willen dit en we willen dat. Toen ben ik met [naam] in gesprek gegaan. [Naam] zat erbij en dat was gewoon echt de dag dat we met elkaar daar waren. Toen kwamen er allerlei ideeën naar boven, het broeide echt. Want mijn insteek was niet om iets te doen voor ForwArt of deel te nemen...ze hebben mij gewoon gevraagd. Toen hebben ze mij ook gevraagd voor dat gesprek bij O13 [symposium over de leefwereld van jongeren].'

'Dat is allemaal eigenlijk toevallig zo een beetje gebeurd. Echt toevallig ja.'

Geen hokjes, maar een geheel

'Ik geloof niet in bepaalde hokjes. Je kan een advocaat zijn, maar daarnaast in het weekend muzikant. De maatschappij probeert je in een bepaald systeem te duwen, jij bent dit en dan moet je dat zijn. Maakt niet uit, het is toch een deel van je karakter of wie je bent. Dat is toch raar, hoezo zou je mensen in hokje moeten plaatsen? Ik geloof niet in die ideologie, nee. Jij?'

'Op school heb je verschillende vakken wat je kan doen, verschillende dingen. Hier [op school] krijg je verschillende dingen. Heb je heel veel dingen tegelijkertijd in je hoofd. En bij acteren is het gewoon een geheel. Het is niet eerst een stukje van daar, een stukje van daar en een stukje van daar. Bij acteren is het gewoon een geheel. Is makkelijker ook.'

'Wat echt heel leuk is en ook de sfeer maakt, zijn ook de dames die het doen. Zij zijn er ook onderdeel van. Zij komen daar niet van, 'wij doen iets voor jullie'. Dus bijvoorbeeld wanneer er een workshop is, of wat er ook is, iedereen is samen. Iedereen helpt elkaar, iedereen maakt samen schoon. Je weet niet wie daar stageloopt of gewoon deelneemt. In het begin dacht ik ook, wie is wie, maar later dacht ik, eigenlijk is dit wel heel leuk, want iedereen is eigenlijk gewoon. Sisterhood, womanhood, dat is wat je ziet. En ook het leeftijdsverschil, je merkt eigenlijk niks. Je merkt niets van het verschil van afkomst, het verschil van leeftijd, het verschil van beroep. Iedereen is heel anders, maar toch is het een geheel. Heel vaak heb je dat je iemand ziet, en daar heb je een beeld bij. En daar heb je dat niet.'

⁷ <http://sensecity.nl/cocreatie/column-organisch-werken.html>

⁸ Community builder Birgit Oelkers gebruikt deze term veelvuldig. Het is een van de werkprincipes van Asset Based Community Development: <https://www.planenaanpak.nl/publicaties/werkprincipes-abcd-in-een-oogopslag>

Begin bij iets doen

'Wat gaan we doen, waar denk je aan, je wilt iets doen, wat vind je leuk om te doen. Wil je misschien helemaal niks doen, maar je wil wel iets vertellen, dan kan dat ook. Het feit dat heel veel mensen zeggen: nu moet ik persé iets doen, maar ik heb er helemaal geen tijd voor, maar ik wil wel iets vertellen, dan is dat is ook gewoon goed. Maar ik denk dat daarin de partijen het gewoon heel erg mis hebben met de jongeren. Dus het is heel jammer dat dat pas aan het einde is gaan bloeien.'

'Gewoon dat je samen bent, en gewoon iets gaat doen. Hier doe ik echt iets wat ik leuk vind, en ook oprecht met mijn talenten opbouw.'

Je ziet ernaar uit, zin hebben

'Je doet iets wanneer je het fijn vindt, wanneer je het leuk vindt. Ik ben gewoon mezelf en ik doe dat juist omdat ik dan heel erg goed mezelf kan zijn en omdat ik het heel leuk vind. Ik wil niet iets doen wat ik niet leuk vind, want als ik dat doe, dan doe ik dat niet met plezier.'

'Gewoon het leukste is je komt daar en het eerste wat je doet is met de anderen even settelen en eten en daarna ga je je opdracht doen en ik vind dat settelen van tevoren even met iedereen een praatje maken vind ik echt heel leuk. Ik merk dat ik ernaar uitzie, dat ik zin heb om te gaan'

Veilige en onafhankelijke plekken

In contact met jongeren kwam het gesprek regelmatig op 'plekken'. Ervaringen met locaties in de wijk, maar ook dat plekken ertoe doen en belangrijk zijn voor jongeren. Hoe plekken iets kunnen toevoegen aan prettig leven, aan je welkom voelen. Wat daarbij in het oog springt: onafhankelijkheid en veiligheid.

'Het ligt ook aan de plek waar je bent eigenlijk, denk ik, en hoe fijn je je erbij voelt. Je kan zeggen wat je wil, en je bent eigenlijk alleen maar met meiden. Omdat er zoveel verschillende culturen zijn, begrijpt iedereen elkaar op een of andere manier wel. En is het ook vrij om dingen te zeggen die bijvoorbeeld op school niet zou zeggen. Van die kleine dingetjes die je gewoon kan zeggen wanneer je wil, omdat je weet dat je begrepen gaat worden, of dat er mensen zijn die meer hetzelfde ervaren. Het is juist fijn om zoveel verschillende culturen eigenlijk om je heen te hebben, omdat je sowieso nieuwe dingen leert. En deelname is echt volledig vanuit jezelf. En je ziet dat daar telkens meer meiden naartoe gaan, en het is soort van een safe plek geworden waar je kan doen en zeggen wat je wil, zonder dat mensen je judgen.'

'Het is hier gezellig en fijn.'

Naast de veiligheid van een plek, is voor jongeren ook de onafhankelijkheid van een plek van belang.

Ze dromen van een eigen plek, waarvan vooraf niet precies is bepaald wat het voor een plek is. Waaraan zij zelf invulling kunnen geven.

'Want ze zien ook wel dat er hier een pand is geopend waar Fashionclash op staat. En zich afvragen: wat houdt dat in? Of dan denken ze, hé hier gaat de bakkerij weer open van vroeger. Iedereen weet dat hier vroeger een bakkerij heeft gezeten. De deur is nog precies dezelfde. Er is hier vrij weinig veranderd, nou het interieur wel. Het triggert natuurlijk ook wat er op de naambordjes staat. Maar wat is de inhoud, ja dat is een ander verhaal. Mij is niet verteld wat het precies is, waarvoor het staat.'

'Wat er zou komen, die Urban Factory, heel veel mensen hielden dat tegen maar ik was er echt een voorstander van. Zo'n broeiplek. Ik denk dat na ForwArt, dat hier [winkelpand Verdiplein] ook gewoon de stekker eruit wordt getrokken. Zo'n plek als de Urban Factory, is echt tof, daar heb je gewoon een broeiplek wat onafhankelijk is. Stel er was een broeiplek daar, waar we samen bij elkaar kunnen komen, waar allemaal jongeren elkaar kunnen inspireren en motiveren, het kan design zijn, het kan dans zijn, het maakt niet uit wat, iets ondernemend, schoenenindustrie of iets met nagels of uiterlijke verzorging. Dat heeft de buurt gewoon nodig. Er moet gewoon een onafhankelijke ruimte komen, een soort van kleine LoHal achtig iets waar jongeren ook gewoon de ruimte kunnen huren om te studeren, waar bijlessen gevolgd kunnen worden. Als je dat hebt in de wijk, geloof mij, dat zou een toffe verandering zijn. Er moet wel controle zijn, je kan niet zeggen: jongens, hier zijn de sleutels, doe wat je wilt. Dan gaat het ook fout. Bijvoorbeeld een roulatiesysteem, deze drie weken of deze maand houden jullie controle hierover, zijn jullie verantwoordelijk van hoe netjes alles is of hoe dingen geregeld worden. En qua programma indeling, dat je bijvoorbeeld een website hebt waar je je aan kan melden, waar je een ruimte kan reserveren, als je wilt studeren of als je iets wilt doen. Dat zou echt top zijn.'

'Een plek, een gebouw waar jongeren faciliteiten hebben om iets te creëren. Daar kan dan een studio zijn, een danszaal, een tekenatelier, huiswerkbegeleiding. Een plek voor makers. Zoiets zou hier ook mooi zijn.'

Nabije kennis

Wat ook is gebleken uit de gesprekken, is wat de toegevoegde waarde kan zijn van zogeheten nabije kennis. Er bestaat professionele kennis, wetenschappelijke kennis, ervaringskennis, beleidskennis, maar er is ook zoiets als nabije kennis⁹. Vaak is dat iemand uit de buurt die veel weet van de buurt en er veel mensen kent. We zien daarvan verschillende voorbeelden in Tilburg Noord. Een van hen vertelt: *'Dat deel kan jij inzetten om hier iets neer te zetten en dat is een professionele rol, maar ook een rol als buurtbewoner. Het zit er een beetje zo tussenin.'* Erkenning en ruimte voor inzet van dit type kennis, waarin relationeel werken een belangrijke plek inneemt, draagt bij aan een het beoogde rijke culturele ecosysteem.

'Mijn werk en mijn studie heeft veel raakvlakken met wat hier gebeurt. Het is heel verschillend omdat, stel je voor ik zou dit in Tilburg-Zuid doen dan zou je me gewoon als >

⁹ <https://www.socialevraagstukken.nl/naast-ervaringskennis-moeten-we-ook-nabije-kennis-erkennen/>

een professional zien. Maar omdat ik het nu in Noord doe en het mijn eigen wijk is en ik mensen ook op een andere manier ken. Het is net als eigenlijk een jongerenwerker in zijn eigen wijk gaat werken. Hij blijft een jongerenwerker, maar hij kan andere dingen voor elkaar krijgen. Maar je moet ergens ook wel goed je grenzen kunnen bewaken. Ik sta niet boven de buurtbewoners en zo wil ik het ook houden. Qua vak heb ik er wel de kennis voor. Maar ik wil het zo natuurlijk mogelijk laten. Het is niet zo van, ik ben de professional, ik heb de kennis, dus ik leer jou hoe het moet. Nee, je leert ook van de mens zelf en zo sta ik er als persoon ook zelf in. Want uiteindelijk gaat het om mensen. Ik wil eigenlijk aansluiten bij hen, niet dat ze aansluiten bij jou. Ik ben niet degene om te zeggen van hé je moet zo en zo leven, maar ik kan wel kijken van hé je leeft zo, wist je dat je hier met dit ook dit kan doen. Dus ik kijk eerder naar oplossingen en mogelijkheden dan dat ik kijk naar verandering. Niemand, geen enkele mens houdt van verandering. Ik zou het ook niet leuk vinden als iemand in mijn leven komt en komt vertellen hoe ik mijn leven moet leven. Ik zou zeggen, ik leef mijn leven al 23 jaar zo, laat me met rust. Ja, eigenlijk een stukje gelijkwaardigheid. Niet de een is beter dan de ander. Want zoals ik zei, ik heb misschien de vakkennis, maar als ik in een wijk kom waar ik helemaal niemand ken, dan moet je eigenlijk leren van hen om het te snappen. Dan pas kun je jouw kennis toepassen.'

WAT WERKT?

De verhalen van jongeren hebben laten zien dat hun betrokkenheid bij ForwArt behoorlijk wat persoonlijke opbrengsten kent¹⁰. Tegelijkertijd hebben deze verhalen aan het licht gebracht dat de relatie tussen jongeren en hun relatie met professionele organisaties in de wijk ambivalent is. Tenslotte hebben de verhalen van jongeren laten zien wat nodig is voor een rijk cultureel ecosysteem.

De verhalen van jongeren laten ook de kwetsbaarheid van het project zien. De relatie of ervaringen met professionele organisaties zijn niet altijd positief, ondanks de beste bedoelingen en oprechte intenties die er bij deze organisaties zijn. Gerichtheid op de eigen organisatie of de eigen doelstellingen, dat voelen jongeren haarfijn aan.

In de verhalen schemert ook door dat de potentie van ForwArt (nog) niet ten volle benut is. Het lukt kennelijk nog onvoldoende om een grote en diverse groep jongeren in Tilburg Noord aan te spreken en de aanwezige potenties de kans te geven om tot bloei te komen.

Wat opvalt is dat het moeilijk is en veel tijd vraagt om de vanuit de jongeren zelf ontstane initiatieven of platforms verder tot ontwikkeling te laten komen. Soms heeft het veel tijd nodig (Noordvoerders), komt het nog niet verder van de grond (Kinderpersbureau) of bloedt het initiatief ogenschijnlijk dood (Raw Love). Ook het 'Jongerenfonds' kent een moeizame start en lijkt begin 2023 aan een serieuze ontwikkeling begonnen.

Uiteindelijk zijn in alle ervaringen en verhalen van jongeren de werking van twee centrale mechanismen te herkennen: de werking van autonomie en sociale binding. In het proces van werken aan ruimte - letterlijk en figuurlijk - creëren om de potentie die jongeren in zich dragen tot bloei te laten komen, blijken deze

¹⁰ Zie ook: Alberda, F. (2022). Art and culture & eudaimonic well-being. Exploring the relationship between art and culture and the eudaimonic well-being of children living in disadvantaged neighborhoods. Master Thesis Sociology, Tilburg University.

mechanismen van groot belang. Het zijn deze onderliggende oorzakelijke processen die telkens van invloed zijn op de veranderingen die activiteiten bedoeld en onbedoeld teweegbrengen.

Autonomie en eigenaarschap

Jongeren staan zelf aan het roer, hebben het gevoel zelf de controle en de zeggenschap te hebben op wat er gebeurt. Ze ervaren eigenaarschap: ze kunnen zelf bedenken, kiezen, beslissen en ideeën uitwerken. Eigen initiatief en inzet krijgt de ruimte en wordt gehonoreerd. Allemaal elementen waarover jongeren op uiteenlopende manieren verteld hebben waaruit blijkt hoe waardevol het voor hen is om zelf aan zet te zijn.

Sociale binding en gemeenschappen

De werking van sociale binding kent zowel profijtelijke kanten (omzien naar elkaar) als keerzijden (sociale druk)¹¹. Tegelijkertijd blijkt uit veel onderzoek het belang van sociale relaties en vitale gemeenschappen voor welbevinden, gezondheid, veiligheid, milieu, economie en zorg. Mensen gedijen beter in gemeenschappen, in allerlei opzichten¹². Ze hebben elkaar nodig, anders gaat het niet goed met ze. Relaties met elkaar aangaan en activiteiten ondernemen, doen mensen vanuit hun hart. Opgenomen zijn en gezien worden, daar draait het uiteindelijk om. Ook daarover hebben jongeren op allerlei manieren verteld en is door hen veel waarde aan toegekend.

WAT TE DOEN? SUGGESTIES VOOR VERVOLG

De verhalen van jongeren leren lessen voor de partners in ForwArt. Tot besluit een aantal suggesties die het vervolg ten goede kunnen komen.

Reflecteer

Zijn de werkzame elementen aanwezig in waar je mee bezig bent? De belangrijkste zijn autonomie en zeggenschap en sociale binding. Toets ook aan deze uitgangspunten en koers niet alleen op vooraf gestelde doelen (*deliverables*). Kan je daar trouw aan zijn en tot welke *discoverables* leidt dat vervolgens?¹³ Zouden de *discoverables*, je *deliverables* kunnen vervangen?

Organisch werken: ga waar de energie is

De verhalen bevatten verschillende aanwijzingen om te beginnen bij wat en wie aanwezig is. Dat missen de jongeren. *Asset based* werken. Wat bij hen zelf aanwezig is, maar ook het 'gaan samenwerken met organisaties die er al zijn in de wijk'. Gaan werken met wat er al is, werpt vruchten af.

Ga waar zit de energie is!

Zet in op veilige en onafhankelijke plekken

Fysieke plekken geven letterlijk de ruimte om potenties van jongeren tot ontwikkeling te laten komen. 'Iets doen' en elkaar kunnen ontmoeten heeft doorgaans een plek nodig. ForwArt streeft naar verbetering van de fysieke omgeving waarbij zij de zichtbaarheid van kunst en cultuur willen vergroten. Jongeren hebben behoefte aan plekken, die veilig en onafhankelijk zijn, waar zij elkaar kunnen ontmoeten, waar leuke dingen gebeuren en waar zij zelf invloed hebben of bepalen wát daar dan gebeurt.

¹¹ Zie ook: Huygen, A. en P. Tops (2016). *Meerdere Vogeltjesbuurten. Over complexiteit en het belang van een meervoudige aanpak*. Tilburg: Gemeente Tilburg.

¹² Zie ook: Huygen en Fortuin (2021). *ABCD: Naar veerkrachtige gemeenschappen*. Utrecht: LSA.

¹³ Mede afgeleid uit Huijgen en Bongers (2023). *Potenties van kunst en cultuur voor jongeren*.

Benut nabije kennis

Identificeer meer personen in de wijk die deze rol [kunnen] vervullen, zodat een brug kan worden geslagen tussen de jongeren en de organisaties in de wijk. Zij vervullen een belangrijke rol in het aanjagen, mogelijk maken, enthousiasmeren, soms de moed erin houden en de ([jongeren]gemeenschap zélf sterker maken. Zij kunnen 'de kring groter maken'.

Relationeel werken

Wees in contact: investeer in relaties, ben aanwezig, verbind je met de ambities van jongeren zelf en laat zien wat je [daarmee] doet. Je bent in eerste instantie een mens en niet [alleen] een vertegenwoordiger van een organisatie.

1 BIJLAGE ONDERZOEK EN GESPREKSPARTNERS

Deze rapportage maakt onderdeel uit van het onderzoek dat ForwArt gedurende haar looptijd begeleidt en is een van de deelrapportages in het tweede deelonderzoek dat gericht is op het in beeld brengen van de opbrengsten van ForwArt voor jongeren.

Astrid Huijgen heeft ten behoeve van deze rapportage diepte-interviews gehouden met jongeren die betrokken zijn bij (initiatieven binnen) ForwArt. Ook hebben er groepsgesprekken met elf kinderen (8-13 jaar) plaatsgevonden. Daarnaast heeft Fabiana Alberda jongeren geïnterviewd voor haar master thesis sociologie. Deze gesprekken zijn ook meegenomen in de analyse. De leeftijd van de jongeren loopt uiteen van 13 tot 26 jaar. In totaal zijn 14 jongeren geïnterviewd.

Onze dank is groot voor de gastvrije ontvangst, de openhartige gesprekken en alle verhalen die iedereen die wij hebben ontmoet met ons heeft willen delen.